

kobiety i mężczyzny jako jedynej prawnie dopuszczalnej postaci małżeństwa usankcjonowanej przez prawo, także dla cudzoziemców.

Państwo uznawało, że tylko małżeństwo rozumiane jako związek kobiety i mężczyzny jest w stanie tworzyć podstawę pod budowę rodziny, w której wychowują się dzieci pochodzące od obojga małżonków i w ten sposób przygotowują się do przyjmowania odpowiedzialnych ról społecznych w dorosłym życiu. Krótka analiza zawarcia małżeństwa przez cudzoziemca w Polsce w aktualnej perspektywie społeczno-humanitarnej prowadzi do wniosku, że obowiązujące rozwiązania sprzyjają tak ważnej społecznie instytucji jak małżeństwo i rodzina, aczkolwiek na pewno byłoby o wiele łatwiej cudzoziemcowi zawrzeć małżeństwo w Polsce, gdyby państwo jego pochodzenia należało do Unii Europejskiej.

Chwała Ukrainie!

УДК 316.77:364.786 (043.2)

Литвинська С. В.

*кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри української мови та культури
Національний авіаційний університет*

Кошетар У. П.

*кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри української мови та культури
Національний авіаційний університет*

Сібрук А. В.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української мови та культури
Національний авіаційний університет*

**РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ АСПЕКТ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ В
УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ
(НА ПРИКЛАДІ ЦЕНТРУ РЕАБІЛІТАЦІЇ ТА АДАПТАЦІЇ УЧАСНИКІВ
АТО ТА ООС «ЯРМІЗ»)**

У комунікативістиці комунікація (від лат. *communis* – спілкуюся з кимось) трактується як соціально-культурна взаємодія людей, соціальних груп, організацій, держав, регіонів, що відбувається за допомогою інформаційного зв'язку. Не можна обмежувати сутність комунікативного процесу лише обміном інформацією. Це потрібно розглядати як передавання інформаційного контенту під час соціально значимих індивідуальних, групових чи масових дій. Механізм такого процесу забезпечує мовне спілкування людей, транслює в

соціальному просторі певні зразки спілкування як норми і правила соціальних дій. Безпосередня комунікація актуалізується у формі бесіди або публічного виступу, для яких характерні емоційна компонента, вербальній невербальні засоби. Опосередкована комунікація репрезентує односторонній характер і актуалізується за допомогою засобів масової інформації тощо [1, 108]. Варто зауважити, що посттравматичні стресові порушення негативно впливають на комунікативну активність ветеранів російсько-української війни. Учасники бойових дій тяжко адаптуються до мирного життя, також подібні проблеми мають члени їхніх сімей та особливо – члени сімей загиблих. Такі особи потребують реабілітаційних заходів, зокрема соціальної й психологічної підтримки.

З метою ресоціалізації ветеранів та членів їхніх сімей в Україні створено реабілітаційні центри. Одним з таких закладів є заснований у 2019 році в Києві зусиллями ветеранів і волонтерів Центр реабілітації та адаптації учасників АТО та ООС «ЯРМІЗ» (далі – Центр) [3]. Назва цього Центру «ЯРМІЗ» походить від давньоукраїнського слова «ярміс», що означає «спосіб, засіб, вихід» [2, 542].

Фахівці цього Центру надають психологічну й спортивну реабілітацію, просвітницьку й соціальну допомогу, бізнес-консультування тощо. Вони опікуються постраждалими від бойових дій, надають допомогу особам, які через власні фізичні й психологічні травми обмежені в реалізації своїх прав. Сприяють соціальній реабілітації малозабезпечених і безробітних осіб з обмеженими можливостями з числа учасників АТО (ООС). Також у Центрі проводять заняття для дітей і підлітків із постраждалих сімей, організовують цікаві екскурсії, туристичні поїздки, оздоровлення.

До складу реабілітаційної команди входять ветерани й члени родин учасників бойових дій, волонтери, військові психологи, що працюють із цільовою аудиторією з 2014 року. Приміщення Центру має зручну структуру – навчальні студії-трансформери, тренажерні й танцювальні зали, кухню, кав'ярню, роздягальню, душові кімнати тощо. Завжди достатньо місця для проведення конференцій, творчих вечорів, виставок, місць для коворкінгу. Партисипативний характер діяльності Центру сприяє створенню атмосфери родинного затишку, розуміння та взаємопідтримки.

У 2021 році в «ЯРМІЗі» за підтримки European Union in Ukraine та Міжнародного фонду «Відродження» було засновано Ветеранський мовний центр «Діалог» як місце презентації культур, в якому створено простір для ознайомлення з культурою й традиціями різних народів світу, вивчення англійської та української мов, проведення щорічних етнофестивалів.

На волонтерських засадах викладачі кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету провели 64 години лекційних занять за

спеціально розробленою навчальною програмою. Вони навчали відвідувачів Центру орфоепічно правильно вимовляти й орфографічно грамотно записувати слова української мови, логічно будувати речення, роз'яснювали нові правила останньої редакції правопису, а також провели тренінги зі складання ділових документів. Наступним етапом роботи було створення розмовного клубу, де слухачі вправлялися в активному мовленні, конструювали діалоги, проводили дискусії, а також дізнавалися про цікаві факти з української історії, культури, літератури. Крім того, було проведено гостьові лекції на культурологічні теми: «Аспекти етнології Німеччини», «Аспекти етнології Франції».

Отже, реабілітаційна робота з ветеранами та членами їхніх сімей може мати різні напрями та форми. Важливо, щоб постраждалі виходили з депресивного стану, відновлювали навички створювати позитивні контакти, опановували уміння вільно спілкуватися державною українською та англійською мовами, поглиблювали свої знання з історії й культури рідного народу та народів світу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Прищак М.Р., Лесько О.Й. Етика та психологія ділових відносин: навч. посіб. Вінниця: ВНТУ. 2016. 151 с.
2. Словарь української мови. Упоряд. з дод. влас. матеріалу Б. Грінченко. Т. 4 Р-Я. Київ: Вид-во АН УРСР. 1959. 563 с.
3. ЯРМІЗ. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%AF%D0%A0%D0%9C%D0%86%D0%97> (дата звернення – 15.05.2022).

УДК: 159.9

Бригадир М.Б.

*кандидат психологічних наук,
доцент кафедри психології та соціальної роботи
Західноукраїнського національного університету*

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ З КРИЗОЮ В ПОЗИТИВНІЙ ПСИХОТЕРАПІЇ

Кризова ситуація – це ситуація, яка вимагає від людини значної зміни уявлень про світ і про себе за короткий проміжок часу. Криза відноситься не тільки до травматичної події чи досвіду, але й до реакції індивіда на ситуацію. Події, які викликають цю кризу, можуть охоплювати різноманітний життєвий досвід, від перешкод у розвитку (наприклад, проходження періоду статевого дозрівання) до природних катаклізмів, до смерті близької людини.

Кризове консультування – це втручання, яке може допомогти людині впоратися з кризою, пропонуючи їй допомогу та підтримку. Коріння сучасного